

Pieptănături antice

Violeta Ionescu

Dacă femeile romane nu aveau pe cap diademe sau mitre, părul era strâns într-un fileu sau prins cu o simplă bentiță purpurie (*vitta*) sau un *tutulus*, o bandă care se lățea la mijloc ridicându-se pe frunte în formă de con.

Matroanele (femeile căsătorite) purtau coafuri supraetajate.

Sub Claudius: o cărare separa în față părul strâns în coc la spate; Livia, Octavia aveau cozi ridicate în suluri pe frunte.

Messalina purta coafuri complicate, ca în epoca flaviană.

Matidia

Marciana

Marciana, sora lui Traianus și Matidia (nepoata) își aranjau cozile în diademe înalte ca niște turnuri.

Stadius scria: „Privește gloria acestei frunți sublime și estradele părului ei”...

Iuvenalis: „Din față, ai lua-o drept Andromaca; din spate, s-a făcut mai mică, e altă femeie”.

Messalina

Livia

Octavia

Macribius a lăsat mărturie că... „*O Iulia puneă să i se smulgă părul care a albit*”...

Peruci blonde, colorate cu „sapo” (osânză de capră amestecată cu cenușă de fag) de Mogontiacum sau negru de abanos, importate din India în cantități atât de mari, încât statul a pus vamă pe *capilli Indici*.

Filosofii și preoții purtau barbă și păr lung (ca și cei în doliu).

Bărbile erau tăiate cu briciul, care trebuia mereu ascuțit, iar barba umezită cu apă – un adevărat chin!

Martialis: „*Cel care nu dorește să coboare curând spre umbrele Styxului, n-are decât să evite, dacă are minte, pe bărbierul Antiohus... Toate aceste cicatrici pe care voi le numărați pe barba mea, la fel cu cele de pe fruntea unui pugilist, nu mi le-a făcut soția cu unghiile ei înfuriate, ci briciul lui Antiohus și mâna lui criminală! Dintre toate făpturile, numai țapul are minte; el trăiește cu barba sa, ca să scape de Antiohus!*”...

Existau unguente – din rășină și smoală (*dropax*) sau pe bază de grăsime de măgar, fiere de capră, sânge de șobolan etc. – pentru căderea bărbii... „de la sine”. Unii suportau smulgerea cu penseta (*volsella*), alții preferau foarfecele sau briciul.

Martialis: „*O parte din obrajii tăi este rasă și alta smulsă. Cine își mai închipuie că este unul și același cap?*”...

Împăratul Hadrianus a pus capăt acestui supliciu. Epoca bărbieritului a apus, nu datorită milei sau înțelepciunii sale, cât a negului de pe bărbie pe care trebuia să și-l ascundă. Epoca inaugurată de el a ținut două secole, până la Constantinus!

Primul bărbierit era un eveniment, odată cu îmbrăcarea togei virile, la 20 de ani. Apoi barba era lăsată să crească, pe porțiuni, în funcție de modă: favoriți sau scurt (*barbula*).

Purtătorii de barbă erau bărbați adevărați

– până la 40 de ani, până la apariția primelor fire albe... când începeau să și le smulgă cu penseta. După 40 de ani, cine purta barbă era în semn de doliu sau altă nenorocire în viață; ca și comandanții înfrânți.

De la mijlocul sec. al II-lea, părul scurt sau capul ras, apoi lungime potrivită, fără ondulații, rotunjit pe frunte.

De la Traianus – părul se pieptăna din creștet spre frunte și rotunjit după conformația feței.

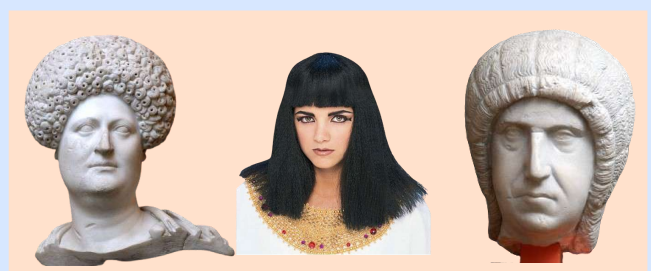

Decadenții își frizau părul la bărbier cu un fier cald – drot (*caldamistrum*), făcându-și bucle. Erau destui tineri care-și pierdeau vremea la coafor.

Se purtau și peruci (cu păr blond, aduse din ținuturile nordice, cu păr negru din India) sau se foloseau pomezi pentru colorarea părului – care din păcate... amenințau cu chelia!

Ovidius: „*Îți spusesem să încetezi a-ți mai vopsi părul și acum nu mai ai ce să vopsești... Tu însăți ți-ai vărsat otrava pe cap. Acum, Germania îți va trimite pletele unei captive (buclele sale), iar tu te vei liniști cu acest dar trimis de un popor supus nouă. O, de câte ori vei roși de rușine când cineva îți va lăuda părul și-ți vei spune: eu sunt lăudată acum pentru o marfă cumpărată. Eu nu știu pe care femeie din țara sicambriilor (popor germanic trăitor pe malurile drepte ale Rinului, acum Germania) laudă acesta în persoana mea!*”...

Tertulianus: „*Unele femei parcă se rușinează de patria lor și le pare rău că nu sunt gale sau germane*”...

Femeile măritate și fetele tinere purtau părul lung, ondulat, în șuvițe.

La curtea imperială, în recepțiile fastuoase de la palat, Faustina – soția lui Marcus Aurelius a purtat 25 de coafuri deosebite! – pe mai multe etaje, în formă de semicerc, cu cârlionți, fiecare etaj fiind susținut de un ac de păr.

Faustina

Tânăra cu perucă

Coafură elaborată

Ședințe lungi trebuiau pentru coafură! Acasă, când stăpâna se gătea și era pieptănată, o întregă agitație se forma în jurul ei. O sclavă prepara culorile până la blondul dorit, altele încălzeau fierul, altele o pieptănau. Pieptenii erau de: merișor, fildeș, бага (carapace de broască țestoasă).

Sprâncenele se cereau a fi lungi, până aproape de tâmpile sau false, păstrate în cutiuțe de fildeș. Genele erau vopsite, ca și pleoapele – cărbune sau șofran.

Ovidius: „Înnegriți fără sfială pleoapele ochilor voștri cu cenușă fină sau cu șofranul cules de pe malurile râului Cydnus”; sau: „Să se sufle între gene cu praf subțire, pentru ca ochiul să pară mai mare”.

Iuvenalis: „Pentru a umple golul dintre sprâncene, se întrebuințează ace înnegrite cu funingine”.

Mozaic al unei matroane romane în toaleta ei. Sec. al IV-lea e.n., acum expus la Muzeul Național Bardo din Tunis

După coafură, ajutată de *ornatrices*, stăpâna își inventaria bijuteriile din caseta din argint sau alabastru (*alabastroteca*), cu despărțituri, și le pune în această ordine: diadema pe cap, cerceii în urechi, colierul sau brelocurile în jurul gâtului, pandantivul (pectoral), brățările pe mâini, brațe, glezne. Apoi se îmbrăca, ajutată de sclave.

bucuresti-centenar.ro/gara-de-nord

Ing. Radu Moțoc

O emisiune filatelică interesantă a fost pusă în circulație de către **Romfilatelia** pe data de 23 septembrie 2022. Subiectul acestei emisiuni filatelice este **Gara de Nord**, care a împlinit 150 de ani de la înființare și ea este alcătuită din două mărci poștale și un plic „Prima zi”.

Istoria Căilor Ferate române de pe teritoriul Principatelor Unite își are începutul în septembrie 1865, când Alexandru Ioan Cuza a concesionat execuția liniei ferate București - Giurgiu unei societăți britanice, care a realizat proiectul în anul 1869, când a fost inaugurată și prima gară de călători București Filaret.

Gara de Nord este regăsită în proiectul contractat cu firma H. B. Strousberg, începând cu anul 1868, când Carol I a pus piatra de temelie a construcției. Terenul pe care s-a construit gara, sub numele de *Gara Târgoviștei*, a aparținut doamnei Zoe Racoviță, nepoata boierului Dinicu Golescu și soția lui Effingham Grant, care era fratele Mariei Rosetti, soția lui C.A. Rosetti, redată de C.D. Rosenthal pe celebra pictură „România Revoluționară”.

În anul 1872, gara a fost inaugurată și odată cu ea linia de cale ferată **Roman - Galați - București - Pitești**. Gara a fost utilizată la început pentru transport de călători și marfă, după care numai pentru călători. După *Războiul de Independență* din 1877, pentru comemorarea eroilor căzuți în luptele de la Grivița, Calea Târgoviștei primește numele de Calea Griviței.

Gara Târgoviștei intră în circuitul internațional la 8 iunie 1883, când primește garnitura trenului „Orient Express”.

După mai multe intervenții, care vizau modernizarea acestei gări, în anul 1888 este adoptată unanim denumirea de **Gara de Nord**.

În anul 1889, intră în funcțiune prima instalație telefonică a CFR, iar mai târziu este inaugurată centrala telefonică cu 25 de linii.

O aripă nouă a construcției, care va adăposti **Salonul Regal**, este finalizată în anul 1894.

Foto 1 - Timbrele cu valoarea nominală de 10 și 10,50 lei

Începând cu anul 1930, se extinde numărul de linii de cale ferată și se construiește frontonul special cu coloane, după proiectul arhitectului Victor Ștefănescu.

În anul 1960, s-au extins peroanele spre *Gara Basarab* și s-a introdus iluminatul instalațiilor, peroanelor și liniilor de cale ferată, asigurându-se condiții de vizibilitate și siguranță.

Primele locomotive electrice apăreau în peisajul **Gării de Nord** în anul 1968, odată cu electrificarea liniei *București - Ploiești*.

Gara de Nord se află pe lista monumentelor istorice, un simbol al Bucureștiului, alături de clădirea învecinată, care adăpostește Palatul Administrativ al CFR.

La un secol și jumătate de existență, **Gara de Nord** se află în stadiul demarării unui proiect care să o transforme într-un nod feroviar european, care să răspundă cerințelor actuale ale modernizării transportului pe cale ferată.

Pe timbrul cu valoarea nominală de **10 lei** este redată o vedere de ansamblu a fațadei principale, în varianta inițială a construcției.

Al doilea timbru, cu valoarea nominală de **10,50 lei**, prezintă o vedere generală cu perspectivă a aripei noi, care include și frontonul cu coloane.

Plicul „Prima zi” ilustrează sugestiv elemente arhitectonice din primul deceniu de existență a construcției cunoscută astăzi sub denumirea de **Gara de Nord**. Plicul este echipat cu timbrele emisiunii, este numerotat și obliterated cu ștampila „Prima zi” din 23 septembrie 2022¹.

¹ Broșura Romfilatelia din 23.09.2022: *Gara de Nord. 150 de ani*.

Foto 2 - Plicul „Prima zi” din 23 septembrie 2022

Romfilatelia merită toate felicitările pentru această emisiune filatelică, ce pune în valoare un obiectiv de patrimoniu național.

societatesicultura.ro

Un istoric din Ardeal, precum este **Ioan Lupaș**, merită a fi consemnat pentru pasiunea lui pentru Istoria Românilor. Trebuie menționat și faptul că a fost și un om politic important, dar și membru al Academiei Române din anul 1916.

S-a născut la Săliște, comitatul Sibiu, din Austro-Ungaria, la 9 august 1880. A urmat cursurile universitare la Budapesta (1900-1904) și la Berlin (1904-1905) și a devenit doctor în filozofie în anul 1905. Profesor de istorie bisericească la Institutul Teologic-Pedagogic Andreian din Sibiu (1905-1909). A fost și protopop la Săliște (1909-1919). Participă la Marea Adunare Națională de la Alba Iulia din 1 decembrie 1918, fiind membru în „Marele Sfat”.

Devine profesor de istoria modernă a românilor și de istoria Transilvaniei la Universitatea din Cluj (1919-1944). Alături de Alexandru I. Lapedatu, este fondatorul Institutului de Istorie din Cluj.

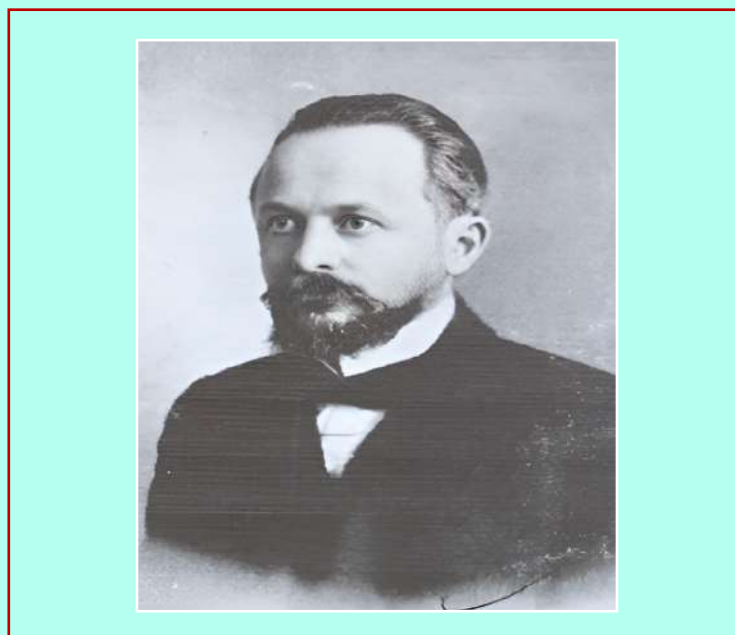

Foto 1 - Ioan Lupaș

S-a remarcat ca om politic, fiind deputat în mai multe legislaturi și ministru în cabinetul lui Octavian Goga. Este arestat de comuniști în 1950 și internat la Sighet pentru 24 de luni, dar pedeapsa a fost majorată cu încă 60 de luni. A fost eliberat prin amnistie la 5 mai 1955 și a decedat la 3 iulie 1967, la București, fiind înmormântat la Mănăstirea Cernica.

Lucrările redactate și publicate de el constituie o adevărată bibliotecă istorică cu ramificații diverse. Amintim doar câteva dintre ele:

- ☑ Câteva pagini din trecutul comunei Săliște, Sibiu, 1903;
- ☑ Șovinismul confesional în istoriografia românească ardeleană, Sibiu, 1903;
- ☑ Contribuții la istoria culturală și politică a epocii lui Șaguna, Sibiu, 1907;
- ☑ Contribuțiuni la istoria românilor ardeleni. 1780-1792, București, 1915;
- ☑ Din activitatea ziaristică a lui Andrei Mureșanu, București, 1925;
- ☑ Răscoala țăranilor din Transilvania la 1784;
- ☑ Istoria Unirii românilor, București, 1937;
- ☑ Emanuil Gojdu, 1802-1870, Originea și opera sa, București, 1940.

Una dintre lucrările lui **Ioan Lupaș** merită a fi prezentată, fiind emblematică pentru autor. Este vorba despre volumul intitulat „**EPOCILE PRINCIPALE ÎN ISTORIA ROMÂNILOR**”.

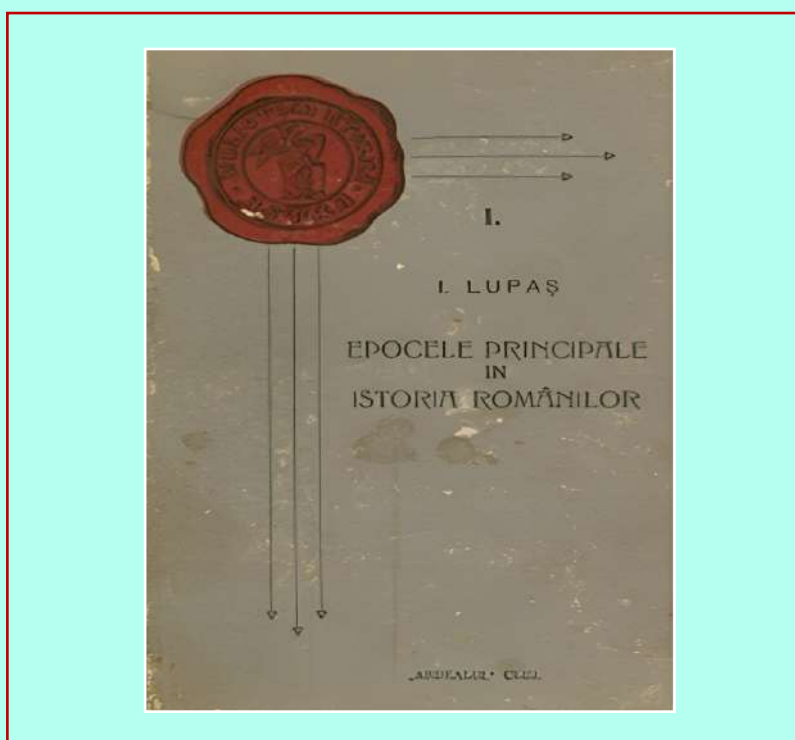

Foto 2 - Coperta volumului „Epocele principale în Istoria Românilor”

Volumul a apărut în colecția BIBLIOTECA ISTORICĂ a Asociației pentru Literatură Română și Cultura Poporului Român și a fost publicat la Institutul de Arte Grafice „Ardealul”, în anul 1928.

Din această secțiune istorică a Asociației au făcut parte personaje cunoscute din Ardeal, precum cei considerați activi:

- ☑ T.V. Păcățian, publicist din Cluj, președinte
- ☑ Dr. I. Lupaș, prof. univ. Cluj, vicepreședinte
- ☑ Dr. S. Dragomir, prof. univ. Cluj, secretar
- ☑ Dr. E. Dăianu, protopop din Cluj
- ☑ V. Goldiș, secretar consistorial, Arad
- ☑ Al. Lapedatu, prof. univ. Cluj
- ☑ Ștefan Meteș, director la arhivele din Cluj
- ☑ N. Toganu, protopop de Sibiu

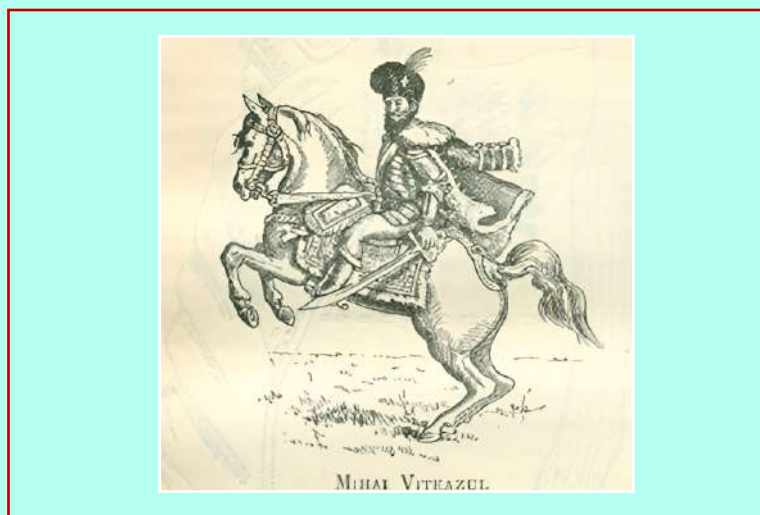

Foto 3 - Mihai Viteazul

În *Cuvântul introductiv* la volum, **Ioan Lupăș** mărturisește, în data de 23 decembrie 1927: „Secțiunea istorică a *Asociațiunii pentru literatura română și cultura poporului român* a decis, în ședința din 21 octombrie 1927, să înceapă publicarea unei **Biblioteci istorice**, însărcinând pe subsemnatul cu redactarea ei.

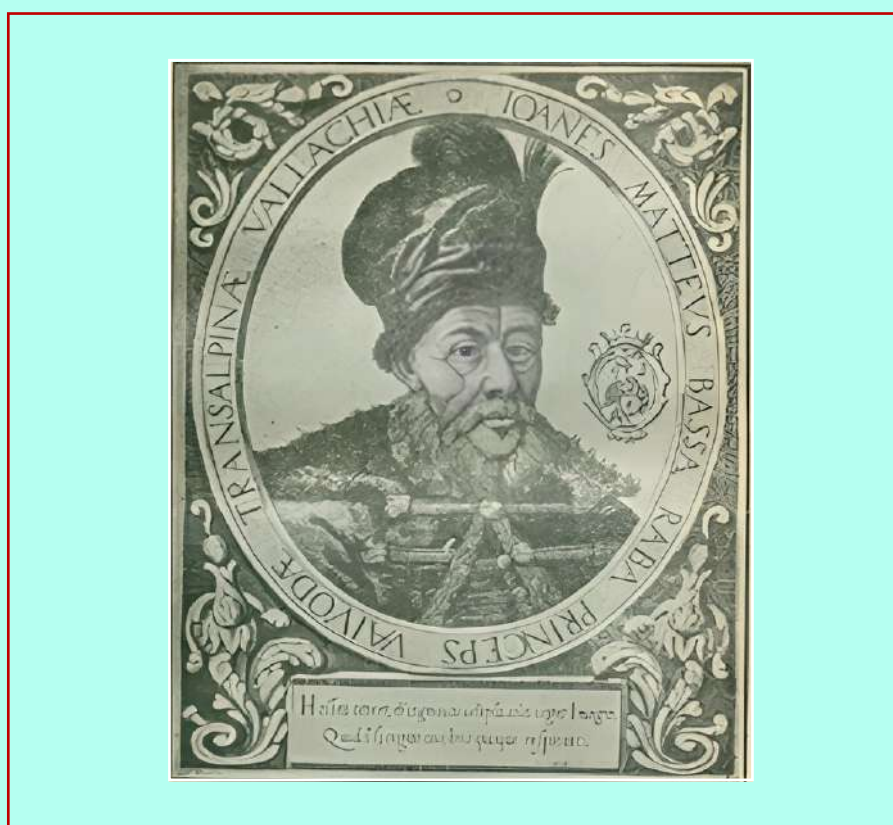

Foto 4 - Matei Vodă Basarab

Necesitatea unei asemenea biblioteci era de mult simțită în cercurile intelectualilor, cărora școala străină le-a împărtășit cunoștințe istorice sumare și adeseori tendențioase, mai ales cu privire la trecutul românesc.

Deci scopul urmărit în primul rând este să ofere tuturor categoriilor de intelectuali, de la sate și orașe, posibilitatea de a-și reface și completa, fără cheltuială prea mare și fără multă pierdere de timp, cunoștințele din domeniul istoriei noastre naționale.

Foto 5 - Regele Carol I

La început, *Biblioteca istorică* va da în mod firesc mai multă atenție chestiunilor privitoare la trecutul poporului românesc și al neamurilor învecinate.

Fie ca întregul material destinat *Bibliotecii istorice* să poată contribui la buna îndrumare a educației neamului nostru”.

Acest prim volum din seria **Biblioteca Istorică** cuprinde cinci capitole:

- ☑ Diferite criterii pentru împărțirea istoriei Românilor în epoci;
- ☑ Epoca formațiunii poporului român;
- ☑ Epoca organizării voievodatelor și principatelor române;
- ☑ Epoca tendințelor de unitate națională;
- ☑ Epoca înfăptuirii succesive a unității național-politice.

Este demn de remarcat și faptul că această lucrare istorică a fost ilustrată cu 19 imagini ale personalităților care au marcat istoria României, precum: Decebal, Mircea cel Bătrân, Ștefan cel Mare, Mihai Viteazul, Matei Basarab, C. Brâncoveanu, Alexandru I. Cuza și Regele Carol I.

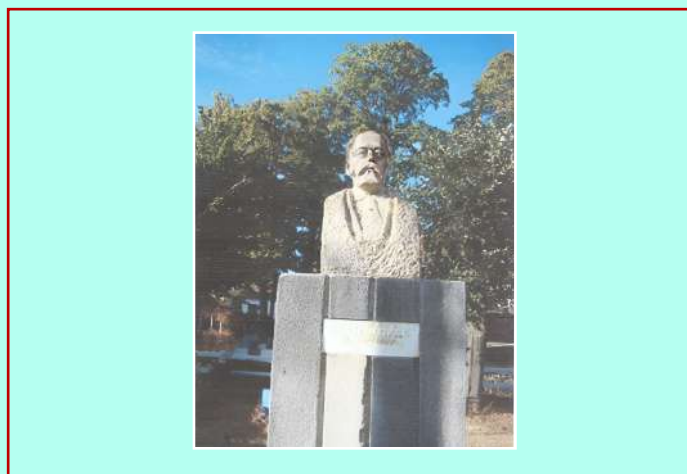
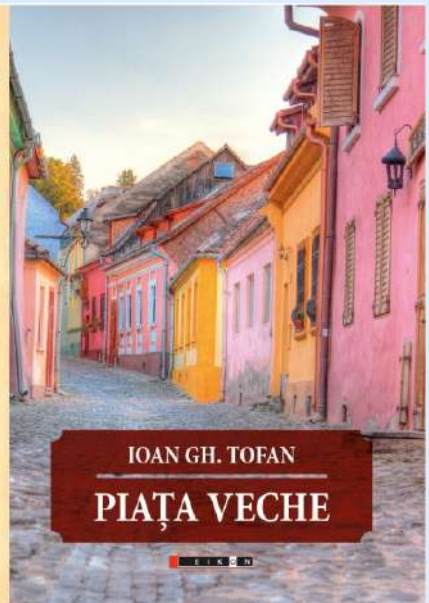

Foto 6 - Bustul lui Ioan Lupaș de pe Aleea Academicienilor din Săliște

Această preocupare patriotică a distinsului istoric **Ioan Lupaș** este de admirat și rămâne ca un model de atitudine pentru restituirea istoriei adevărate a poporului român.

Galați, ieri și azi

Piața veche - fragment -

Ioan Gh. Tofan

Se prăbușește vertiginos într-o prăpastie de lumină. Nu știe ce-l așteaptă dedesubt, dar dacă visează știe că în curînd o să vadă un pămînt ars de soare sau un munte, o mare agitată sau calmă sau, mai rar, o pădure deasă și întunecată. Mai știe că în ultima clipă, înainte de impact, se va trezi. De fiecare dată, însă, așteaptă momentul cu inima la gât. Acum, în acest vis, însă, imaginile sunt altele. Încetinind căderea prin propria voință întrezărește contururile orașului de la Dunăre în care locuiește de atîta amar de vreme. Începe să planeze deasupra urbei și nu se miră de asta. Nu-i prima dată când zboară. Pe măsură ce se apropie totul devine clar ca la cinematograful. În vis orice e posibil. Nu stă pe gânduri și sparge pânza ecranului întrînd prin rama lui ca printr-un portal într-o altă realitate. Dar nu cea a autocamionului SR care era cît pe ce să-l zdrobească de zidul turnului acela din Bologna. Urmărește meandrele Siretului și se miră că mai sus de gura de vărsare, pe malul stîng al Dunării, nu zărește macaralele de cheu de la Portul Mineralier. Își îndreaptă apoi privirile spre malul pustiu și înalt, plin de bălării, al

dealului Țiglinei. Se lasă să plutească deasupra fluviului, la câțiva metri deasupra apei, dînd ușor din mâini ca atunci cînd, făcînd baie în fluviu, calcă apa. Malul înalt, abrupt și zimțat, ciopârțit ca de o mie de barde uriașe se oglindește auriu în apele Dunării. Știe că se mai întîmplă să se prăbușească în fluviu cîte o bucată din malul argilos, galben ca șofranul. Nu vrea să mai vadă asta. O dată, în trecut, în timpul tranzitului răscolitor al drumului pubertății spre adolescență, cînd familia abia se mutase în insalubra locuință de pe strada Română, într-o noapte, o felie din faleza de argilă, cu o căsuță pe ea, se desprinsese și alunecase în fluviu, dar nu de tot, înaintînd în șenal, rămînînd în drumul fără pulbere al navelor, ca un mic promontoriu de pămînt galben pe care curentul avea să-l macine în timp. Se înalță și vede multe blocuri. Doar în centrul golaș al orașului au început să se înalțe timid cîteva ziduri de cărămidă roșie. Se îndreaptă, plutind vertical, spre intersecția străzii Brăilei cu Tache Ionescu (George Coșbuc). Peste drum, clopotele bisericii Sofia bat a sărbătoare. Obloanele de lemn ale ușii casei din colț sunt deschise.

Coada de la Aprozar se întinde civilizat, pe două rânduri, până în stradă, pe trotuar. Numai taică-său putea să-i cumițească astfel pe mușterii, cum le spunea el, fără ca aceștia să facă gălăgie. Aterizează lin, în picioare, la intrarea în aprozar. Afară este o căldură plăcută de început de toamnă. Un tramvai, care a urcat obosit panta, prinde efemer viteză până la stația aflată nu departe. Intră în magazin și se oprește rezemându-se cu cotul drept de pervazul ferestrei ce dă spre strada Brăilei, privind scena de aproape, ca în primele rânduri la teatru. Nimeni nu pare să-l bage în seamă, nici taică-său care, în spatele tejghelei, mânuiește rapid și cu mișcări precise tasul cântarului. Este foarte slab, din ce în ce mai slab și foarte nervos. Când și când, trage adânc aer în pieptul scofâlcit. Are o bască pe cap trasă pe frunte și este încins (peste cămașa suflecată deasupra coatelor) cu un șorț de doc gros, de culoare gri. Alături, pe tejgheaua de lemn, se află un teanc de hârtie cenușie și poroasă, tăiată minuțios în dreptunghiuri perfecte, împetriștată ici și colo cu buline maronii sau negre, rămase de la nodurile copacului din care a fost fabricată. Ghiță Corban înșfacă o coală din care face cu dexteritate, din două-trei mișcări, rotind coala în jurul brațului stâng ca un iluzionist, o pungă perfectă în care toarnă dintr-un butoi desfundat, aflat în apropiere, două polonice de bulion. Trânțește punga în tas și pe celălalt taler aruncă greutatea mici în ordine descrescătoare, până ce balanța dă semne că se echilibrează. Întinde apoi punga, după ce o strânge la gură, unei fetei de vreo zece ani cu părul spălăcit, împletit în două cosițe și pe al cărei trup slab atârnă o rochie prea largă și prea lungă. Fetița, sfioasă, întinde peste tejghea banii. Taică-său îi smulge și, fără să-i numere, îi îndeasă repede în buzunarul șorțului. Știe din experiență că minorii sunt trimiși la cumpărături de părinți cu sume fixe, exact pentru câtă marfă trebuie să cumpere. Locul fetei este luat de o femeie

trupeșă de o vârstă incertă, cu fața albicioasă, plină de alunițe. Ghiță Corban îl vede și-i face semn să se ducă în spatele tejghelei, după perdeaua care maschează cadrul unei uși scoasă din țâțâni. Acolo e magazia pentru marfă și lăzile goale. Apare taică-său, întinzându-i în tăcere un țoi de o sută de grame și o bancnotă mototolită de cinci lei. Se bucură că-i va rămâne lui restul. Știe ce are de făcut.

Trebuie să se ducă la cârciuma de pe strada Brăilei, colț cu Bucureștii Noi, și să-i cumpere bătrânului votcă cu sirop. De dimineață până la prânz bea cel puțin trei țoiuri. Înainte de a pleca vede cum femeia aceea, cu fața pestriță de atâta puzderie de alunițe negre și maronii, ciugulește cartofii mai mici din tasul pe care taică-său îl umpluse și îi pune calmă alături pe tejghea. Vânzătorul o privește liniștit. Mult prea liniștit. Când femeia termină de ales cartofii, Ghiță Corban ia tasul și îl răstoarnă în capul femeii care se aplecase să scoată o sacoșă de pânză dintr-un coș de papură. Își astupă urechile să nu audă țipătul.

Se trezește uitându-se derutat în jur. Din spatele autocarului, țipătul se aude din ce în ce mai slab, transformându-se într-un scâncet cu sughituri. Se uită întrebător la Nicu.

- E nebuna aia tunsă chilug. Îi tot cere de potol lu' sor-sa. A urlat până adineauri. Cic-o doare burta de foame și sluta aia slăbănoagă, cu nasu' co-roiat, n-are ce să-i mai dea. A halit toți biscuții pe care-i mai aveau. E dusă rău cu capu', da' ce zic io, sunt plecate amândouă.

Ionel întoarse capul cu ură spre cele două surori. Mormăi somnoros:

- Parcă-s două sperietori de ciori. Bățul din fund le mai lipsește.

- Ba-l mai au încă acolo. N-ai văzut ce înțepate merg?

- Am sforăit?

- Ai mânat ceva-ceva porcii la jir.

- Da? Am visat că zburam.

- Căpitane, ce să zic? Io cred că mai curând îți zboară cerebelu'. La greu îți zboară. Aici, la mansardă ai probleme. Poate am și io-n devlă o păsărică – două, dar 'mneata ai în colivie un stol. Când ajungi la Galați, du-te mai întâi pe la un... de-ăsta, cum îi spune... pe la un psihiatru.

- Psihiatru, Nicule, psihiatru-i zice.

- Mă rog, care l-a ouat. Da' să mor io dacă gavarasc la mișto. Ești bolnav, nenicule. E musai să te cauți la căpățână.

Dădu din cap, aprobându-l amuzat pe brunet.

Se întoarse la vis, trăindu-l pentru a doua oară trează. Era bine că irealul era localizat în timp. Așa amintirile se declanșază firesc, continuând visul. La începutul lui septembrie 1959 lui Ionel i se părea că ultimele zile din vacanța de vară treceau mult prea repede. Peste câteva zile, pe 15 septembrie, avea să intre ca elev în clasa a VIII-a la Liceul Vasile Alecsandri. La fel, în urmă cu șapte ani, Ghiță Corban îl obligase să meargă la o școală care nu-i convenea, cea mai bună din oraș, la o școală medie cum i se spunea liceului pe

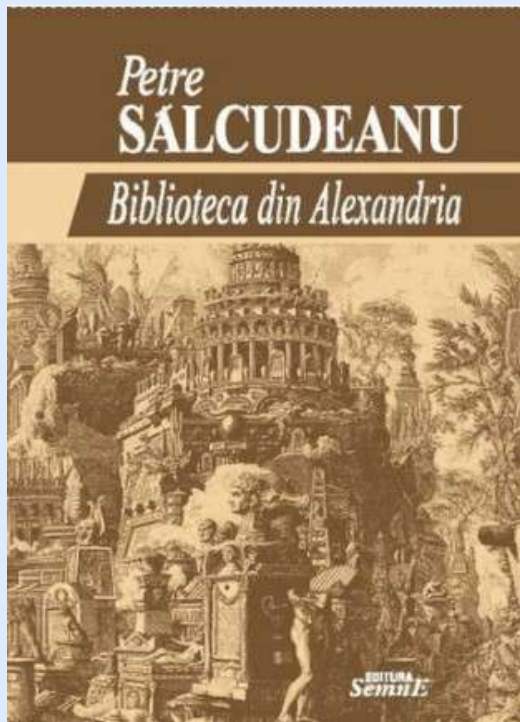
atunci și nu o școală profesională, așa cum și-ar fi dorit și după cum optaseră majoritatea colegilor, inclusiv Izu și alți prieteni din Piața Veche, pe care acum îi vedea mai rar. Gândul că avea să meargă patru ani la școală și nu trei, ca cei care optaseră pentru profesională, îl scotea pe băiat din sărite. Ca să nu-l ia gândurile prea tare și să mai facă cine știe ce prostie, în puținele zile cât mai rămăseseră până la deschiderea cursurilor, taică-său îl căruse cu el la aprozarul de pe Brăilei, colț cu bulevardul Tache Ionescu, unde era gestionar, găsindu-i de treabă.

În acea perioadă lui Gheorghe Corban boala îi dădea iar târcoale. Tușea și expectora des. La prăvălie, cum îi spunea el cu mândrie magazinului, își ținea în frâu tusea, udându-și gâtul din belșug cu votca cu sirop pe care acum i-o cumpăra Ionel. Taică-său nu fusese niciodată ceea ce se cheamă un om voinic. Potrivit de statură, slab, dar vânos. Atunci când se îndârjea să dovedească munca sau când se enerva, putea deveni neașteptat de puternic. Cei care-l cunoșteau știau că nu e bine să-i stai în față în astfel de momente. Dar în toamna lui 1959 Ghiță Corban se ascuțise la față mai rău ca lupta de clasă de care tot bătușeră apa-n piuă ziarele într-o vreme. Temutul bacil Koch, adormit un timp în corpul tatălui său de medicamentele îngurgitate zilnic, revenise în forță. Într-un caiet gros cu alfabetar și învelitoare din vinilin, Ionel scrie despre acea perioadă următoarele:

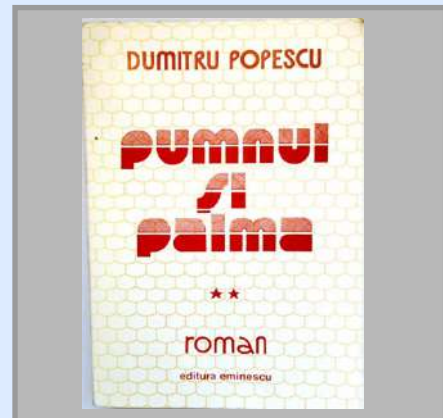

Nu sunt un nostalgic al regimului de democrație populară, dar să-i dăm cezarului ce e al cezarului. Cel puțin în ceea ce privește monitorizarea și îngrijirea bolnavilor de tuberculoză, situația era ținută în frâu. Sau așa părea. Spitalele erau bine încălzite și aveau medicamente și mâncare consistentă din belșug. Prin țară se deschisera sanatorii, case de sănătate, cum preferau să le spună autoritățile, unele în foste palate boierești, confiscate de noua orânduire, unde bolnavii erau trimiși în convalescență cu lunile. Condițiile de cazare erau excelente, după spusele tatălui meu, mâncarea așijderea. Pe lângă unele astfel de așezăminte se creșteau păsări și animale, în special porci. Se cerea ca mâncarea fizicului să fie cât mai grasă și de aceea se prefera pentru gătit carnea de porc. Ce mâncau porcii la rândul lor era altă poveste.

Pentru cel care dorește să se edifice în acest sens i-aș recomanda să răsfoiască excelentul roman *Biblioteca din Alexandria* de Petre Sălcudeanu, prolific și de succes autor de romane polițiste înainte de revoluție, ce simțise nevoia la un moment dat să scrie o altfel de carte care să se încadreze cu succes în literatura care nara de la un timp, cu acceptul cenzurii, se înțelege, în nuvele și romane ample, evenimente nefericite din perioada colectivizării sau a persecuției vechii Securități (de noua Securitate nu se sufla o vorbă), cu alte cuvinte, zugrăvea tarele **obsedantului deceniu**, nișă în care se înghesuiau tot mai

mulți scriitori, unii iluzionându-se sincer că zugrăvind o epocă de tristă amintire se raportează cifrat și la prezent, iar alții, zic eu, și luați-o ca pe o părere personală, sperând, în cazul schimbării regimului, la aplauze de care nu prea avuseseră parte până atunci. Devenise o modă să critici perioada stalinistă. Vă amintiți de acel înalt demnitar comunist, cu veleități de literat, care scrisese romanul stufos *Pumnul și palma*?

Dacă și el, cerberul cenzurii comuniste, scrisese o astfel de lucrare, ce să mai înțeleagă cititorul? Eu, unul, m-am oprit cu cititul acestui roman cam pe la mijlocul volumului II, forțat de un tragic eveniment de navigație în urma căruia, în primăvara lui 1986, eram să îmi pierd viața. Dar mi-am pierdut numai geamantanul de carton presat pe care-l căram cu mine, ca un comis voiajor, în voiajurile pe care le făceam ca pilot de nave maritime la Dunărea de Jos. S-a dus în fundul Dunării la Mila Marină 42,5, odată cu micul cargou turcesc pe care-l pilotam și împreună cu volumul II din sus-menționatul roman. Norocul chior sau mai curând mâna lui Dumnezeu m-a salvat atunci. S-o fi gândit Moșul la cei doi copii pe care-i aveam de crescut. Sărut mâna, Doamne! Despre această tragedie voi da amănunte altă dată. Tot ce pot să vă spun este că împreună cu prietenul și colegul meu, Viorel Crăciun, alături de care am pilotat în acea primăvară nefastă nava maritimă, am făcut tot ceea ce era omenesc și marinărește posibil ca să evităm naufragiul. Din păcate, ancheta demonstrând ulterior acest lucru, salvarea navei nu a fost posibilă. Nici viața bătrânului șef mecanic turc care făcuse greșeala ca după bandarea navei să fugă în cabina de sub punte ca să-și ia banii pe care-i avea acolo, nu a mai putut fi salvată.

(Va urma)

Galați, ieri și azi

Farmaciiști de altădată:

Curtovici, Rhein, Stiehler

Camelia Toporaș

Printre farmaciile menționate de istoricul Paul Păltănea, în a sa „Istorie a orașului Galați”, se numără și cea arendată de Marin Curtovici, în 1864, de la Ștefan Argent, precum și cea cumpărată de același Curtovici, în 1891, de la R. Seldenmayer și donată apoi, de urmașii acestuia, în anul 1915, Spitalului „Elisabeta Doamna - Caritatea gălățeană”¹.

Farmacia Domnească din Galați, patronată de Marin Curtovici, „spițer neatestat”, venit de la Sfântu Gheorghe, se afla într-o locație centrală, la intersecția străzilor Domnească cu Sf. Nicolae, punct de referință pe harta orașului, care apare imortalizat în numeroase cărți poștale cu Galațiul de altădată.

La Galați, Marin Curtovici s-a integrat atât de bine în comunitatea locală, încât nu peste mult timp a fost ales în calitate de consilier comunal, în anul 1876², participând astfel la luarea deciziilor ce priveau buna administrare a orașului.

Numele de Curtovici apare și pe mai departe în istoricul farmaciilor gălățene, de această dată ștabela fiind preluată de Vasile (Basile) Curtovici, care se născuse la Brăila, în anul 1850, acolo unde a intrat ca ucenic în farmacia lui Adolf Frischmann, perioadă după care a primit calitatea de asistent în farmacie³.

©bvau.ro

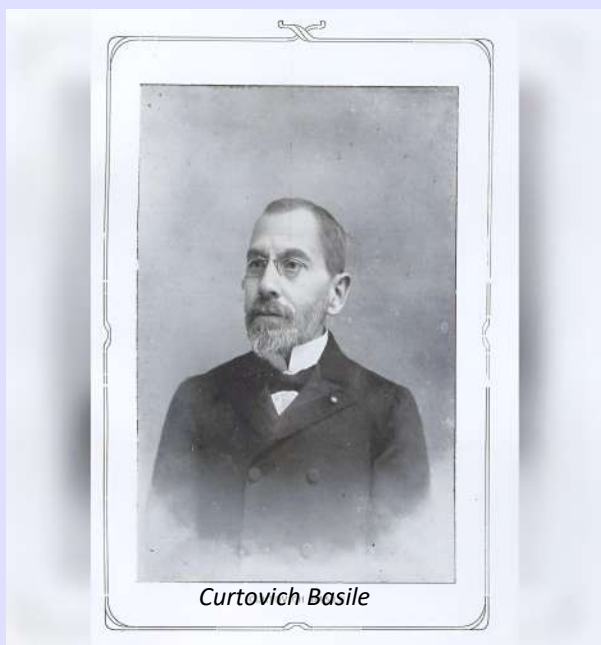
¹ P. Păltănea, *Istoria orașului Galați*, Galați, Partener, vol. 2, p. 392-393.

² *Vocea Covurluiului*, 1876.

³ Dimitrie Nicolau, *Farmaciiștii noștri*, București, Tipografia „Speranța”, 1906, p. 105-106.

Vasile era fratele lui Marin, având spre deosebire de acesta avantajul de a fi urmat studiile de specialitate la Universitatea din München⁴, absolvite în anul 1873, cu titlul de „magistru în farmacie”.

Poate că și-a orientat cariera în această direcție tocmai pentru a-i fi sprijin fratelui său Marin, care deja își făcuse o situație în Galați, deși, răsfoind presa vremii, reiese că pentru o perioadă de timp au deținut, în paralel, câte o farmacie.

În Galați, Vasile Curtovici a avut în administrare una dintre importanțele farmacii gălățene, într-o clădire care mai există și astăzi pe strada Brăilei, dar care a rămas în memoria ge-

nerațiilor mai recente ca simigieria preferată a gălățenilor.

Vasile Curtovici, asemenea altor locuitori de vază ai orașului, a fost membru al lojei masonice „Discipolii lui Pitagora” din Galați, începând din anul 1890 și a ocupat funcția de judecător comercial pe lângă Tribunalul din Covurlui⁵.

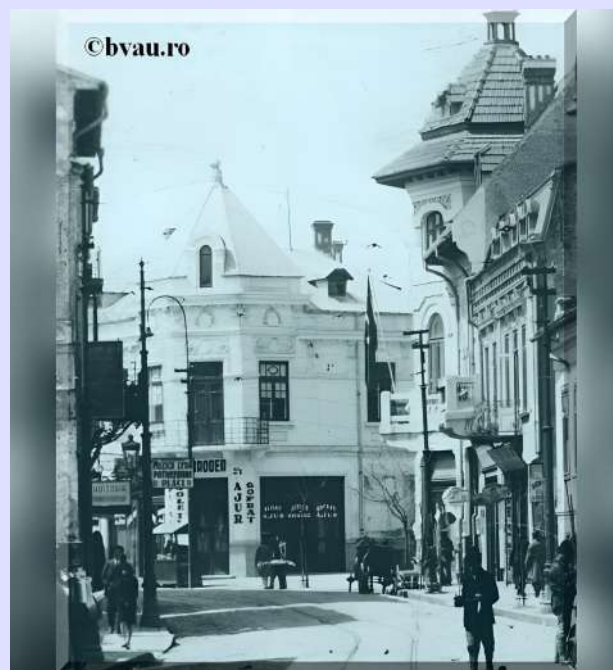
În Tabloul farmaciilor private din anul 1906, Farmacia Domnească din Galați, avându-l ca diriginte pe Basile Curtovici, apare pe Strada Mare, astăzi strada Navelor, un alt loc în care această farmacie a funcționat⁶.

Ales pe lista membrilor Camerei de Comerț din Galați în anul 1898⁷, Vasile Curtovici a fost, asemenea fratelui său, consilier local. Distins cu Ordinul „Coroana României”, a fost furnizor al Curții Regale a României.

Vasile Curtovici a murit la 64 de ani, pe 19 septembrie 1914, iar mormântul său se află în Cimitirul Eternitatea din Galați, în imediata apropiere a bisericii.

După moartea sa, soția a lăsat prin testament farmacia Spitalului „Elisabeta Doamna” din Galați.

O altă farmacie contemporană cu cea a fraților Curtovici, a fost cea a lui Eduard și Friedrich Stiehler.

⁴ Horia Nestorescu-Bălcești, *Enciclopedia ilustrată a francmasoneriei din România*, vol. 2, București, Phobos, 2005, p. 320.

⁵ Dimitrie Nicolau, *Farmaciiții noștri*, București, Tipografia „Speranța”, 1906, p. 105-106

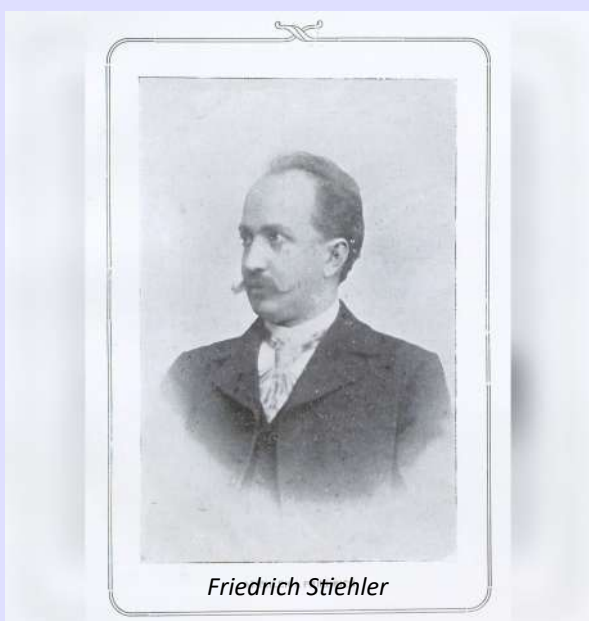
⁶ Alexandru Obregia, *Raport general asupra igienei publice și asupra serviciului sanitar al Regatului României pe anii 1898-1904*, Vol. 1, 1907, p. LXXIII.

⁷ *Voința Galaților*, an. 3, nr. 59, 29 mai 1898.

Eduard Stiehler

Născut la Ploiești, în anul 1858, Eduard Stiehler s-a mutat cu familia în Brașov, acolo unde a făcut școala și și-a început ucenicia într-o farmacie, devenind apoi licențiat în farmacie la Universitatea din București, în 1883⁸.

Friedrich Stiehler

Împreună cu fratele său, Friedrich Stiehler, a condus Farmacia Coroana de Aur din strada Portului.

Fratele său mai tânăr, Friedrich, se născuse în Brașov, pe 25 mai 1865, și și-a început studiul de farmacist în Craiova. Deci se pare că, în căutarea unei farmacii în care să învețe tainele meseriei sau pe care să o preia, ucenicii în această profesie erau dispuși să se mute dintr-un oraș în altul, la fel cum au făcut și frații Curtovici. Poate și pentru faptul că numărul farmaciilor nu era la acea vreme așa de mare.

Spre deosebire de fratele său, Friedrich a urmat studii superioare de farmacie în afara țării, la Graz, în Austria, studii pe care le absolvă în anul 1886. Peste cinci ani obține dreptul de liberă practică în țară, devenind apoi un membru apreciat al societății profesionale a farmaciștilor⁹.

Înainte ca cei doi frați Stiehler să preia farmacia gălățeană Coroana de Aur, aceasta s-a aflat pentru o perioadă în administrarea unui alt cunoscut farmacist, Carol Rhein, cel care s-a remarcat și în calitate de întreprinzător, administrând în Galați o renumită fabrică de apă gazoasă. În anul 1873 farmaciile Curtovici și Rhein coexistau în Galați.

Carol Rhein, născut în 1849, era licențiat în farmacie din anul 1874¹⁰ și a deschis „o a șasea farmacie în orașul Galați”¹¹ în preajma anului 1900.

Dar mult mai cunoscut a devenit acesta prin fabrica pe care a înființat-o în Galați, oraș în care știm că, încă din anul 1898 și până la sfârșitul vieții, s-a numărat printre membrii Camerei de Comerț și Industrie din Galați¹². A fost, de asemenea, consilier județean în preajma anului 1911 și unul dintre membrii Consiliului de Igienă și Sălbritate Publică a Județului Covurlui.

Carol Rhein a înființat în anul 1866¹³ prima fabrică de apă gazoasă și limonadă a Galațiului, renumită atât în localitate, cât și în țară. Aceasta era situată la intersecția străzilor Democrației cu Silfidelor, mai mult de un deceniu fiind unica fabrică de acest tip în Galați și printre puținele care se bucurau de condiții de igienă ireproșabilă¹⁴.

⁸ Dimitrie Nicolau, *Farmaciștii noștri*, București, Tipografia „Speranța”, 1906, p. 359.

⁹ Dimitrie Nicolau, *Farmaciștii noștri*, București, Tipografia „Speranța”, 1906, p. 345.

¹⁰ Gheorghe Codreanu, *Monografia fabricelor din Galați*, Galați, 1908, p. 151-152..

¹¹ Nicolae Angelescu, *Date asupra înființării Farmaciilor în România*, București, Tipografia Speranța, 1904, p. 28.

¹² *Epoca*, an. 4, nr. 773, 28 mai 1898, p. 3.

¹³ Gheorghe Codreanu, *Monografia fabricelor din Galați*, Galați, 1908, p. 151-153.

¹⁴ Nicolae Stavrescu, *Raport de igienă al orașului Galați pe anul 1907*, Galați, 1908, p. 49.

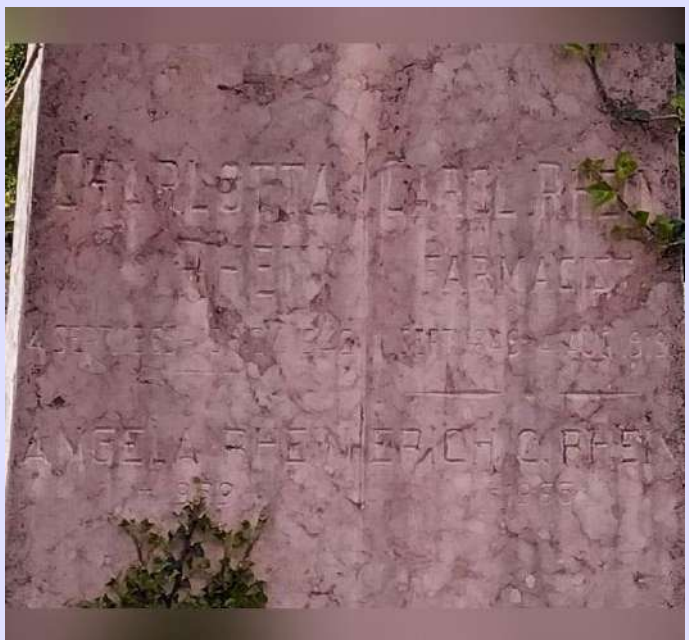
+

Intristații: Beateriba, soție. Săftica Ion, mătușe; Coralia Curtovici, cumnată; Fani Ion și Maria Nicolescu, nepoți cu copil; Hrisu și Constantin Curtovici, nepoți cu familiile precum și familiile I. Curtovici și P. Dimitriade, au durerea a vă face cunoscut încetarea din viață a prea iubiului lor

Vasile Curtovici

In vârstă de 64 ani, ofițer al Coroanei României, decedat după o lungă și grea suferință în ziua de 19 Septembrie orele 11 a.m. și vă roagă să binevoiți a lua parte la oficierea serviciului divin care va avea loc Duminică, 21 Septembrie orele 9 d. a. în casele defunctului din strada Domneasca, de unde cortegiul va porni la cimitirul „Eternitatea”, unde se vor depune rămășițele pământești.
Galați, 20 Septembrie, 1914.

**Necrolog
Vasile Curtovich**

Respectându-și formația de farmacist, Rhein respecta toate regulile de igienă în fabrica sa, iar siropurile pentru limonadă le prepara folosind doar produse naturale, fără coloranți alimentari, din sirop de lămâie, spre deosebire de alți producători, care foloseau sare de vin și zaharină.

La moartea lui Carol, fiul acestuia, Erich, a preluat afacerea, numele ambilor fiind prezente pe piatra de mormânt din Cimitirul Eternitatea.

În câteva dintre reclamele apărute în presa locală și națională a vremii putem descoperi numele celor trei farmaciști gălățeni și ale farmaciilor pe care le administrau, farmaciști care își duc somnul de veci în Cimitirul Eternitatea din Galați, „arhivă” de necontestat a istoriei gălățene.

Reclame în presa vremii

TAMAR INDIEN fruct laxativ răcoritor,
CONTRA
GRILLON **CONSTIPATIILOR**
și Hemoroidelor și cel mai plăcut purgativ
pentru copii.
GRILLON, FARM., 27, RUE RAMBUTEAU, PARIS.
In Galatz la far. D-lui Marino Curtovici,
și in toate farmaciile.

Se garantează singura stărpire a PLOȘNITELOR (Păduchilor de lemn)
tăndărilor, molitorilor, Păduchilor, Mădărilor, Fărănelor și a Insectelor de plantă, prin
Praful meu de Insecte
In cutii a lei 250, 400 și 1.
Amplasat pe pereți și în toate locurile unde se află insectele, este foarte eficient și ușor de aplicat. Se aplică în toate locurile unde se află insectele, este foarte eficient și ușor de aplicat. Se aplică în toate locurile unde se află insectele, este foarte eficient și ușor de aplicat.
B. REISS Fabrica de produse Chimice
Dălmățea V. Kragujevac, 41.

Mănuș, care te previne totuși, nu o dai pentru că ea mai mult rulează și dilatăză de a te combata.
Acest adânc se conține și prin Balsamul de mestecan al doctorului Friedr. Lengiel. Succesele salutare ale acestui balsam s'a recunoscut cupe numeroase experințe de mai multe autorități în medicina. Acum în urma înțeles profesorului Raap din Viena, doctor în medicină și procuratorului universității a. s. s'a exprimat în privința
BALSAMULUI DE MESTECAN
al
D-ului FR. LENGIEL.
In moduri următoare:
» Substanțele bine alese din care se compune acest cosmetic sunt pentru înfrumusețarea tenului și a pielii în general. Acest balsam o unice mijloc pentru ropeda și completa vindecare a suferințelor de vârstă și de urină.
» Intenționându-se înțea mai în toate zilele după obază pește fine și proaspe nerecomandabile, prin care pier se desvâștă de pe cămăștrul, bobușe, coji, semă de vârsal, roșaje, arsuri și ori-se alte semăne prezente din boala pelet. Balsamul de mestecan, se poate introduce de ori-cine fără cea mai mică suferință.
» Balsamul de mestecan se află în botane de porocelan, prevăzute cu eticheta din față în amănunțite, pe care publicul este rugat a observa spre a se feri de contrafăcătoare.
Depozite pentru vânzare cu ridicata pentru țara României la Doii APPEL & Comp., în București.
La D. Marino Curtovici (farmacia St. George) și D. Vas. Curtovici, (farmacia domnănească) la Galați.

BOALE DE GURA SI DE DINȚI
Stăbilitănea Dinților; Durere de dinți; Inflamațiune; Abuză; gingii atinse și mirosul gurei se evită și se înlătură prin întrebuințarea continuă
Apă de Dinți
Anatherină a **D-ului POPP**
denții al Curjel L. R., care este preferabilă ori-cărei altă Apă de Dinți ca preservativă contra boalelor de dinți, gură și gât, și care întrebuințându-se d'ordată cu
Praful de Dinți ca Pasta de Dinți a D-ului POPP
se întreține în tot-d'ună dinții albi și albi.
PLUMBURI DE DINȚI a D-ului POPP
cele mai bune pentru ori-cine și și pești plumbă singur dinții gătoși.
SAPUN DE IERBURI a D-ului POPP
contra ori-cărei infecțiuni a pielii și excelent pentru tât.
Prevenim pe cumpărătorii de a se feri de falsificațiuni care confirm analizele sunt compuse în cea mai mare parte din acide care răsănesc dinții foarte de timpuriu.
D. J. G. POPP, VIENNA, 1. Bognergasse 2.
Se găsește de vânzare în Galați la farmaciile (Curtovici) Domnească, farmacia a la Românie, farmaciile Schinabeck, Stehler, Hufnagel, Karakhan, și la toate farmaciile, drogeriile și parfumeriile din România.

PRAVURÎ DE DINȚÎ VEGETABILE.
Care curăță dinții astfel, în cât prin întrebuințarea zilnică a acestuia, nu numai se îndepărtăde peatra cea de comun neplăcută de pe dinți, dar și dinților continuă se face totuși mai albă, și prin a roma sa cea plăcută preface mirosul cel neplăcut al gurei într'unul din cele mai bine priimate.
Prețul 63 cr.
Se află de vânzare în
Iasi la D. Farmacist și la Minerve, (A. Iasinsky.)
Galați " " A. L. Flam.
" " M. Curtovici — farmacist.
" " Rud. Seldemayer " "
Brăila " " Rud. Schermelly " "
București " " Martinovici Assam. " "
Pitești " " E. Iekel. " "
Ploesti " " I. Schuller Farmacist. " "
Constantinopol " " Velits & Co. (2)